

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Aanvullende onderbouwing ecologie bestemmingsplan 'Alphen Stad'

Versienummer: 1
Datum: 10-01-2018

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Omschrijving	Soortenonderzoek bestemmingsplan Alphen Stad
Status	Definitief
Datum	10-01-2018
Opdrachtgever	Gemeente Alphen aan den Rijn
Opgesteld door	Berto van Dam

Inhoudsopgave

1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Doel	4
1.3	Methode.....	4
2	Uitgangspunten	5
3	Aanwezige beschermde soorten	6
4	Toetsing.....	7
4.1	Flora	7
4.2	Vleermuizen.....	8
4.3	Vogels.....	10
4.4	Reptielen en amfibieën.....	12
4.5	Vissen.....	12
5	Conclusie.....	13
6	Bronnen	16

Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft het bestemmingsplan 'Alphen Stad' ter inzage gelegd. Als reactie op dit plan heeft de provincie Zuid-Holland een zienswijze ingediend waarin zij haar bezwaar kenbaar maakt dat effecten op beschermde soorten onvoldoende inzichtelijk zijn gemaakt. Hierdoor is het volgens de Provincie Zuid-Holland niet voldoende aangetoond dat het bestemmingsplan 'Alphen Stad', in het kader van soortbescherming onder de Wet natuurbescherming (hierna te noemen: Wnb) redelijkerwijs uitvoerbaar is. De Omgevingsdienst Midden-Holland heeft daarom, in opdracht van de gemeente Alphen aan den Rijn, aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de eventuele effecten op beschermde soorten en de consequenties op de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Bij (relatief grote) bestemmingsplannen die in een nieuwe ontwikkeling voorzien is het gebruikelijk om te onderzoeken welke soorten er op basis van verspreidingsgegevens binnen het plangebied voor kunnen komen. Bij de daarop volgende effectbeoordeling dient globaal getoetst te worden welke soorten bij de ingrepen die het bestemmingsplan mogelijk maakt kunnen worden benadeeld en of er eventueel uitzicht is op een ontheffing, zodat ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan uitvoerbaar zijn. Een concrete effectbeoordeling is meestal niet mogelijk, omdat gebiedsdekkende inventarisaties niet voorhanden zijn en omdat plannen nog niet in projectvorm zijn uitgewerkt.

Voor het bestemmingsplan Alphen Stad geldt dat geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rechtstreeks mogelijk worden gemaakt. Met binnenplanse afwijkingen zijn wel functiewijzigingen mogelijk.

In onderliggende notitie zijn de mogelijkheden van het bestemmingsplan 'Alphen Stad', nader beschreven (H2). Daarnaast zijn zoveel mogelijk bronnen geraadpleegd om de aanwezige beschermde soorten in kaart te brengen (H3). Op basis van deze informatie is inzichtelijk gemaakt welke (leefgebieden en/of verblijfplaatsen van) beschermde soorten mogelijk worden benadeeld door de mogelijkheden die het bestemmingsplan 'Alphen Stad' mogelijk maakt (H4).

1.2 Doel

Er dient te worden getoetst of de mogelijkheden binnen het bestemmingsplan 'Alphen Stad', in het kader van soortbescherming van de Wnb redelijkerwijs uitvoerbaar zijn. Deze toetsing is gebaseerd op algemene verspreidingsgegevens van de soorten in deze regio.

Ook moet dit onderzoek uitsluitend geven over de aanwezigheid van essentiële habitats en kolonies van wettelijk beschermde soorten. Indien deze aanwezig zijn kan zal er overwogen worden of hier voor beschermde en/of versterkende maatregelen moeten worden genomen.

1.3 Methode

Om een goed beeld te vormen van de mogelijke effecten op beschermde soorten zijn uitgangspunten opgesteld over de plannen die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

Aan de hand van landelijke en regionale verspreidingsgegevens is gekeken welke beschermde soorten er in het plangebied voor kunnen komen. Deze gegevens zijn aangevuld met informatie uit de Nationale Databank Flora & Fauna (NDDF). Waarnemingen van de afgelopen 10 jaar zijn hierbij bekeken. Tevens zijn gegevens bij de lokale vogelwerkgroep (Vogelwerkgroep Alphen aan den Rijn)

en vleermuiswerkgroep (Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland) opgevraagd. Deze zijn helaas niet op tijd verkregen en daarom konden deze niet meegenomen worden.

Vervolgens is gekeken op welke soorten en/of soortgroepen er effecten kunnen worden verwacht.

2 Uitgangspunten

Onderstaande uitgangspunten geven aan met welke mogelijkheden rekening is gehouden bij onderliggende toetsing op effecten op beschermde soorten:

- Het bestemmingsplan Alphen Stad gaat in beginsel uit van de bestaande situatie. Ruimte is gezocht in flexibele bestemmingen en regels, waarbij het makkelijker is geworden om van functie te kunnen verkleuren (onder voorwaarden).
- De keuze om meer gebruik te maken van deze bestemming is om flexibiliteit te bewerkstelligen. Door een veelheid aan functies binnen de bestemming Gemengd toe te staan, kan een gebouw multifunctioneler worden ingezet en hoeft het niet meteen gesloopt te worden als de bestaande functie komt te vervallen.
- Bij deze toetsing wordt uitgegaan van transformaties waarbij huidige gebouwen behouden blijven. Deze gebouwen krijgen de bestemming 'Gemengd'.
- Het bestemmingsplan maakt geen nieuwbouw mogelijk op plekken waar nu groen of water aanwezig is. Er hoeven daarom bijvoorbeeld geen waterpartijen te worden gedempt of vergraven en het verwijderen van bomen of struiken wordt niet voorzien.
- In en rond de (oever van) de Zegerplas zijn geen ontwikkelingen beoogd.
- Bomen, parken, bossen, groenstructuren en waterpartijen blijven behouden.

3 Aanwezige beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

1. Welke beschermde soorten kunnen op basis van landelijke verspreidingsatlassen in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen?
2. Van welke beschermde soorten kan het voorkomen in of in de nabijheid van het plangebied met zekerheid worden uitgesloten?
3. Welke beschermde soorten worden verwacht op basis van gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDF) en/of reeds uitgevoerde onderzoeken?
4. Welke habitats en kolonies worden in of in de nabijheid van het plangebied verwacht?. Op welke plekken komen deze soorten dan voor?

In tabel 3.1 zijn per soortgroep de beschermde soorten genoemd die, op grond van het literatuuronderzoek (zie de bronnen in H6), in of in de directe nabijheid van het plangebied zijn waargenomen.

Tabel 3.1 Soorten in en/of in de omgeving van het plangebied

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Flora	Ruw pazelzaad
Grondgebonden zoogdieren	Otter, waterspitsmuis
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart en baardvleermuis
Vogels: algemene broedvogels	Diverse soorten
Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaatsen	Ooievaar, wespandief, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, ransuil, kerkuil, steenuil, roek, huismus en gierzwaluw
Amfibieën en reptielen	Ringslang, rugstreeppad
Vissen	Grote modderkruiper, houting
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Gevlekte witsnuitlibel, platte schijfhoren, groene glazenmaker, gestreepte waterroofkever

Het plangebied is ongeschikt voor de volgende soort(groep)en. Deze worden daarom niet verder behandeld in deze rapportage:

Grondgebonden zoogdieren

Het voorkomen van otter en waterspitsmuis in of in de nabijheid van het plangebied is met zekerheid uitgesloten vanwege de verstedelijkte omgeving en verstoring door mensen en verkeer. In theorie voorziet de Zegerplas in geschikt habitat voor de waterspitsmuis en de otter. Van de otter zijn in de nabijheid van het plangebied twee verkeersslachtoffers op de N11 bekend. Gezien de afstand van de waarnemingen (NDF) tot geschikte gebieden voor otter en/of gebieden waar otter voorkomt (Nieuwkoopse Plassen) gaat het om incidentele aanwezigheid van een zwervend exemplaar. De laatste tien jaar zijn geen waterspitsmuizen en otters in of in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Daarnaast maakt het bestemmingsplan geen ontwikkelingen mogelijk in of nabij (de

oevers van) de Zegerplas. Een negatief effect op grondgebonden zoogdieren is daarom met zekerheid uitgesloten.

Vogels: jaarrond beschermd

Gezien het stedelijke karakter van het plangebied en de afwezigheid van robuuste groenstructuren en/of bossen is uitgesloten dat wespendif en steenuil in het plangebied broeden. Van de steenuil is één waarneming (NDFF) in een park in het plangebied bekend. Druk bezochte stadsparken voorzien niet in geschikte nestlocaties voor de steenuil. Daarnaast gaat het om slechts één waarneming. Daarom is het voldoende aannemelijk dat het om een zwerfend exemplaar gaat. De overige waarnemingen (NDFF) bevinden zich geclusterd nabij lintbebouwing buiten het plangebied. De clusters van waarnemingen geven vrij duidelijk de bezette territoria weer. Dat de steenuil binnen het plangebied een vaste rust- en verblijfplaats heeft, is daarom uitgesloten.

Van de kerkuil zijn de laatste 10 jaar voornamelijk waarnemingen (NDFF) buiten het plangebied bekend. Eén waarneming van de kerkuil (2007) betreft een exemplaar dat al geruime tijd op het Thorbeckeplein aanwezig zou zijn. Gezien het habitat (stedelijke omgeving) ging het om een rustend exemplaar en niet om een broedgeval. Het Thorbeckeplein voorziet niet in geschikte rust- en/of verblijfplaatsen voor kerkuil. Gezien het stedelijke karakter van het plangebied, de afwezigheid van geschikt foerageergebieden het ontbreken van boerderijen met (oude) schuren wordt uitgesloten dat kerkuil in het plangebied broedt. Negatieve effecten op deze soort door het voornemen zijn uitgesloten.

Vissen

De grote modderkruiper komt voor in relatief ondiepe watergangen met verlandingsvegetatie. Dergelijk habitat is niet in het plangebied aanwezig. In de NDFF is één waarneming van de grote modderkruiper bekend en die ligt ver (een aantal kilometer) buiten het plangebied. Dat de grote modderkruiper in het plangebied voorkomt is uitgesloten. Daarnaast maakt het bestemmingsplan 'Alphen Stad' geen plannen en/of ontwikkelingen aan (oevers van) oppervlaktewater mogelijk. Een negatief effect op de grote modderkruiper is met zekerheid uitgesloten.

Vlinders, libellen en overige ongewervelden

Stedelijke gebied vormt geen geschikt habitat voor de gevlekte witsnuitlibel, de platte schijfhoren, de groene glazenmaker en de gestreepte waterroofkever. Deze soorten worden alleen in natuur- of extensief beheerde gebieden buiten de bebouwede kom verwacht.

4 Toetsing

4.1 Flora

Er zijn de afgelopen 10 jaar geen waarnemingen (NDFF) van ruw parelzaad in of in de nabijheid van het plangebied bekend. Geschikte groeiplaatsen betreffen akkers (graanakkers en akkerranden), omgewerkte grond, braakliggende grond, langs spoorwegen (spoorwegterreinen), bermen (open plekken) en waterkanten (oeverwallen en stroomruggen langs rivieren). In theorie kan de soort in het plangebied langs spoorwegen, op braakliggende grond en bermen en in waterkanten voorkomen.

Het bestemmingsplan kent geen uitbreidingen of ontwikkelmogelijkheden op deze locaties. Dat groeiplaatsen van ruw pazelzaad worden aangetast door het bestemmingsplan is uitgesloten.

Daarnaast kan voor nationale beschermde soorten ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

Soortbescherming voor flora onder de Wnb staat de transformaties die het bestemmingsplan mogelijk maakt niet in de weg. Ook geeft soortbescherming geen aanleiding om extra planregels of aanpassing van de verbeelding om zodoende een hoger beschermingsniveau te verkrijgen.

4.2 Vleermuizen

Potentieel aanwezige soorten

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart en baardvleermuis kunnen in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen.

Verblijfplaatsen in gebouwen

Van de gebouw bewonende soorten zijn de laatste 10 jaar alleen waarnemingen (NDFF) van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis bekend in het plangebied. Overige gebouw bewonende soorten die in het plangebied voor kunnen komen zijn de tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis. De tweekleurige vleermuis is zeldzaam en binnen het plangebied wordt geen duurzame populatie verwacht. Er zijn in het plangebied geen verblijfplaatsen van de meervleermuis bekend (Haarsma, 2011; Haarsma, 2012).

Verblijfplaatsen in gebouwen komen onder andere voor in spouwmuren, onder dakpannen, achter dakranden, achter loodslabben en gevelbetimmeringen. Negatieve effecten op verblijfplaatsen in gebouwen kunnen niet met zekerheid worden uitgesloten.

Hoewel het bestemmingsplan conserverend van aard is, worden voor een aantal bestaande gebouwen functiewijzigingen mogelijk gemaakt. Deze gebouwen krijgen de bestemming 'Gemengd'. Hierdoor biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid tot transformatie van bestaande gebouwen. De initiatiefnemer is primair verantwoordelijk om rekening te houden met eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen indien er concrete projecten spelen. De functiewijziging zelf veroorzaakt geen negatief effect op (verblijfplaatsen van) vleermuizen. De functiewijziging maakt ook geen werkzaamheden mogelijk anders dan die nu ook al onder het bestemmingsplan mogelijk zijn.

Dat de transformaties die binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn in het kader van natuurwetgeving redelijkerwijs uitvoerbaar zijn, is echter voldoende aannemelijk. Desondanks heeft het bestemmingsplan voor de transformatie naar woningen nogmaals een toets moment op de natuurwetgeving opgenomen.

Echter kan nu al voldoende aannemelijk worden gemaakt dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is, er geen alternatieven zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en) en er aan een geldend belang wordt voldaan:

Gunstige staat van instandhouding

Er moet worden aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) niet in het geding is:

- Uit verspreidingsgegevens blijkt dat er in eerste instantie alleen rekening gehouden hoeft te worden met soorten die landelijk(vrij) algemeen voorkomen in stedelijk gebied. Daarom wordt aangenomen dat de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in het geding is.
- De gebouwen blijven behouden, waardoor verblijfplaatsen indien nodig kunnen worden ingepast of op dezelfde locatie kunnen worden vervangen door permanente alternatieve geschikte verblijfplaatsen.

Alternatieven

Er moet ten aanzien van de planning, werkwijze en locatie worden aangetoond dat er geen alternatieven voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en):

- Het betreffen inbreidingslocaties en die hebben de voorkeur boven uitbreidingslocaties. Het is aannemelijk dat uitbreidingslocaties over het algemeen schadelijker zijn voor (leefgebieden van) beschermde soorten zoals de ringslang, rugstreepad, platte schijfhoren, steenuil, kerkuil, ransuil, buizerd en havik.
- De te verwachten soorten komen vrij algemeen voor in stedelijk gebied. Het is aannemelijk dat er op alternatieve locaties ook beschermde soorten voor komen.
- De alternatieven afweging dwingt de initiatiefnemer om ten aanzien van de planning, werkwijze en inrichting voldoende te doen om verblijfplaatsen te ontzien.

Wettelijk belang

Het project moet (aantoonbaar) een belang uit de Habitatrichtlijn dienen:

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, zoals vleermuizen, kan ontheffing of vrijstelling worden verleend in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. Overige belangen zijn niet relevant voor de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Indien versturende werkzaamheden voor een functiewijziging dit belang dienen, is voldoende aangetoond dat een ontheffing kan worden verkregen. Als dat niet het geval is, dienen overtredingen van verbodsbepalingen te worden voorkomen.

De functiewijziging maakt geen andere werkzaamheden mogelijk die nu ook al onder het bestemmingsplan mogelijk zijn. Het is bij stedelijke soorten soms tevens mogelijk om een kwaliteitsimpuls te realiseren door een veelvoud aan geschikte verblijfplaatsen te creëren. Het is in dit stadium voldoende aannemelijk, dat een overtreding voldoende kan worden voorkomen en/of dat een ontheffing kan worden verkregen. Bij concrete projecten dient wel onderzoek naar (verblijfplaatsen van) vleermuizen plaats te vinden. Een project is redelijkerwijs uitvoerbaar als bij een eventuele ontheffingsaanvraag aan een geldend wettelijk belang kan worden voldaan, er geen alternatieven

voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en) en als de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Foerageergebieden en vliegroutes

Een negatief effect op foerageergebieden en/of vliegroutes is uitgesloten omdat er geen groen of oppervlaktewater wordt aangetast. De Oude Rijn is van belang als migratieroute voor meervleermuis (Haarsma, 2011; Haarsma, 2012). Het bestemmingsplan 'Alphen Stad' maakt geen plannen mogelijk die belemmerend kunnen zijn voor deze vliegroute, zoals de bouw van een (lage) brug.

Verblijfplaatsen in bomen

Negatieve effecten op verblijfplaatsen in bomen zijn uitgesloten omdat de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, niet leiden tot het kappen van bomen. Een negatief effect op verblijfplaatsen in bomen van de ruige dwergvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoortvleermuis, franjestaart en baardvleermuis zijn met zekerheid uitgesloten.

4.3 Vogels

Jaarrond beschermd

Van de ooievaar zijn onder andere (wilde) broedgevallen in Vogelpark Avifauna bekend. Ooievaars kunnen broeden in bomen en op gebouwen in en nabij parken en nabij buitengebied rond Alphen aan den Rijn. Nesten in bomen worden niet aangetast omdat er geen bomen worden gekapt. De gebouwen die de bestemming 'Gemengd' krijgen, zijn woningen en bedrijfspanden die niet voorzien in geschikte nestlocaties voor de ooievaar, of daar nabij staan.

De buizerd, havik, sperwer, boomvalk, ransuil en roek kunnen in bomen in bijvoorbeeld parken in het plangebied broeden. Van de roek zijn nestlocaties in laanbomen in het plangebied bekend (NDFF). Een negatief effect op (nesten van) deze soorten is uitgesloten omdat het bestemmingsplan geen uitbreiding mogelijk maakt. Groenstructuren en parken blijven behouden. Van de slechtvalk is één broedlocatie in Alphen aan den Rijn bekend. Het paar broedt in de oude PTT-toren. Deze staat echter buiten het plangebied.

De huismus en gierzwaluw kunnen in nestkasten, holtes en spleten in gebouwen broeden. Het kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat de huismus en gierzwaluw in gebouwen in het plangebied broeden.

Voor een aantal bestaande gebouwen worden functiewijzigingen mogelijk gemaakt. Deze gebouwen krijgen de bestemming 'Gemengd'. De functiewijziging zelf veroorzaakt niet per definitie een negatief effect op (verblijfplaatsen van) de huismus en gierzwaluw. De functiewijziging maakt geen andere werkzaamheden (waaronder sloop) mogelijk die nu ook al onder de geldende bestemmingsplannen mogelijk zijn. De initiatiefnemer is verantwoordelijk om rekening te houden met eventuele verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw op het moment dat er concrete projecten spelen.

Dat de transformaties die binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn in het kader van natuurwetgeving redelijkerwijs uitvoerbaar zijn, is echter voldoende aannemelijk. Desondanks heeft het bestemmingsplan voor de transformatie naar woningen nogmaals een toets moment op de natuurwetgeving opgenomen.

Echter kan nu al voldoende aannemelijk worden gemaakt dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is, er geen alternatieven zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en) en er aan een geldend belang wordt voldaan:

Gunstige staat van instandhouding

Er moet worden aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) niet in het geding is:

- Uit verspreidingsgegevens blijkt dat er in eerste instantie alleen rekening hoeft te worden gehouden met soorten die (vrij) algemeen voorkomen in stedelijk gebied. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is niet in het geding
- De gebouwen blijven behouden waardoor verblijfplaatsen indien nodig kunnen worden ingepast of op dezelfde locatie kunnen worden vervangen door geschikte verblijfplaatsen in de gebouwen.

Alternatieven

Er moet ten aanzien van de planning, werkwijze en locatie worden aangetoond dat er geen alternatieven voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en):

- Het betreft inbreidingslocaties. Het is aannemelijk dat uitbreidingslocaties over het algemeen schadelijker zijn voor (leefgebieden van) beschermde soorten zoals de ringslang, rugstreeppad, platte schijfhoren, steenuil, kerkuil, ransuil buizerd en havik
- De te verwachten soorten komen vrij algemeen voor in stedelijk gebied. Het is aannemelijk dat op alternatieve locaties ook beschermde soorten voorkomen
- De alternatieven afweging dwingt de initiatiefnemer om ten aanzien van de planning, werkwijze en inrichting voldoende te doen om verblijfplaatsen te ontzien.

Wettelijk belang

Het project moet (aantoonbaar) een belang uit de Habitatrichtlijn dienen:

Strikt genomen mogen verbodsbepalingen alleen worden overtreden als het belang 'volksgezondheid en/of openbare veiligheid' aan het beoogde project ten grondslag ligt. De functiewijziging maakt geen werkzaamheden mogelijk die nu ook al onder het geldende bestemmingsplan mogelijk zijn. Ook is het bij stedelijke soorten mogelijk om een kwaliteitsimpuls te realiseren door een veelvoud aan geschikte verblijfplaatsen te creëren. Het is in dit stadium voldoende aannemelijk dat een verbodsbepaling hierdoor voldoende kan worden voorkomen.

Bij concrete projecten dient mogelijk wel onderzoek naar (verblijfplaatsen van) de huismus en gierzwaluw plaats te vinden. Een project is redelijkerwijs uitvoerbaar als bij een eventuele ontheffingsaanvraag aan een geldend wettelijk belang kan worden voldaan, er geen alternatieven voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en) en als de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Algemene broedvogels

De aanwezigheid van algemene broedvogels, die in Alphen aan den Rijn voorkomen, staat functiewijzigingen die het bestemmingsplan mogelijk maken niet in de weg. Werkzaamheden kunnen waar nodig buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Hierdoor wordt verstoring van broedende vogels door werkzaamheden in het broedseizoen voorkomen.

4.4 Reptielen en amfibieën

De rugstreeppad en ringslang zijn soorten die min of meer gebonden zijn aan water. Beide soorten komen voor langs de randen van het plangebied. Leefgebied wordt niet aangetast omdat oppervlaktewater en groenstructuren niet worden aangetast. Het bestemmingsplan maakt uitbreiding van gebouwen waardoor leefgebied verloren kan gaan niet mogelijk. Het bestemmingsplan is conserverend van aard. De aanwezigheid van (leefgebieden van) de rugstreeppad en ringlang staan de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt niet in de weg.

4.5 Vissen

De houting komt voor in grotere kanalen, beken en rivieren. In theorie kan de houting in de Oude Rijn voorkomen. Het bestemmingsplan maakt geen werkzaamheden of ontwikkelingen in de Oude Rijn mogelijk. Een negatief effect op de houting is met zekerheid uitgesloten.

5 Conclusie

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft het bestemmingsplan 'Alphen Stad' ter inzage gelegd. Als reactie op dit plan heeft de provincie Zuid-Holland een zienswijze ingediend waarin zij haar bezwaar kenbaar maakt dat effecten op beschermde soorten onvoldoende inzichtelijk zijn gemaakt. Hierdoor is het volgens de Provincie Zuid-Holland niet voldoende aangetoond dat het bestemmingsplan 'Alphen Stad', in het kader van soortbescherming onder de Wet natuurbescherming (hierna te noemen: Wnb) redelijkerwijs uitvoerbaar is.

In dit onderzoek is getoetst of de mogelijkheden binnen het bestemmingplan 'Alphen Stad', in het kader van soortbescherming van de Wnb redelijkerwijs uitvoerbaar zijn. Ook geeft dit onderzoek uitsluitsel over de aanwezigheid van essentiële habitats en kolonies van wettelijk beschermde soorten.

In dit stadium is voldoende aannemelijk gemaakt dat de aanwezigheid van beschermde soorten het vaststellen van bestemmingsplan 'Alphen Stad' niet in de weg staat. Aanvullende regels of aanpassing van de verbeelding voor bescherming van habitats of kolonies is niet aan de orde.

Alleen bij een functiewijziging van gebouwen kunnen negatieve effecten optreden. Het gaat hierbij om bestaande gebouwen die (mogelijk) worden aangepast om woningbouw mogelijk te maken. In deze gebouwen kunnen in theorie verblijfplaatsen van vleermuissoorten, huismus en gierwaluw aanwezig zijn. Deze transformatie is enkel mogelijk indien er wordt getoetst op de natuurwetgeving. Dit is zo vastgelegd in artikel 7.6.1, sub f, onder 1.

Een concrete toetsing is in dit stadium niet mogelijk. Gebiedsdekkende inventarisaties zijn niet voorhanden en in deze planprocedure niet opportuun. Dat de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt maakt in het kader van natuurwetgeven redelijkerwijs uitvoerbaar zijn is echter voldoende aannemelijk.

Desondanks heeft het bestemmingsplan voor de transformatie naar woningen nogmaals een toets moment op de natuurwetgeving opgenomen (artikel 7.6.1, sub f, onder 1).

Echter kan nu al voldoende aannemelijk worden gemaakt dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is, er geen alternatieven zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en) en er aan een geldend belang wordt voldaan:

Gunstige staat van instandhouding

Er is aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) niet in het geding is:

- Uit verspreidingsgegevens blijkt dat er in eerste instantie alleen rekening gehouden hoeft te worden met soorten die (vrij) algemeen voorkomen in stedelijk gebied. Daarom wordt aangenomen dat de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in het geding is.
- De gebouwen blijven behouden, waardoor verblijfplaatsen indien nodig kunnen worden ingepast of op dezelfde locatie kunnen worden vervangen door permanente alternatieve geschikte verblijfplaatsen.

Alternatieven

Bij een concreet project moet ten aanzien van de planning, werkwijze en locatie worden aangetoond dat er geen alternatieven voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en):

- Het betreffen transformaties. Het is aannemelijk dat de locaties over het algemeen schadelijker zijn voor (leefgebieden van) beschermde soorten zoals de ringslang, rugstreeppad, platte schijfhoren, steenuil, kerkuil, ransuil buizerd en havik.
- De te verwachten soorten komen vrij algemeen voor in stedelijk gebied. Het is aannemelijk dat er op alternatieve locaties ook beschermde soorten voor komen.
- De alternatieven afweging dwingt de initiatiefnemer om ten aanzien van de planning, werkwijze en inrichting voldoende te doen om verblijfplaatsen te ontzien.

Wettelijk belang

Het project moet (aantoonbaar) een geldend belang dienen:

Voor soorten beschermd onder de Vogelrichtlijn (huismus en gierzwaluw) kan ontheffing of vrijstelling strikt genomen alleen worden verleend in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid. Overige belangen zijn niet relevant voor de transformaties die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn (de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger) kan ontheffing of vrijstelling worden verleend in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. Overige belangen zijn niet relevant voor de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

Indien verstorende werkzaamheden voor een functiewijziging een geldend belang dienen, is voldoende aangetoond dat een ontheffing kan worden verkregen. Als dat niet het geval is, dienen overtredingen van verbodsbepalingen te worden voorkomen.

De functiewijziging maakt geen werkzaamheden mogelijk anders dan die nu ook al onder het bestemmingsplan mogelijk zijn. Het is bij stedelijke soorten soms mogelijk om een kwaliteitsimpuls te realiseren door een veelvoud aan geschikte verblijfplaatsen te creëren. Het is in dit stadium voldoende aannemelijk dat een verbodsbepaling hierdoor voldoende kan worden voorkomen en/of dat een ontheffing kan worden verkregen.

Bij concrete projecten dient mogelijk wel onderzoek naar (verblijfplaatsen van) beschermde soorten plaats te vinden. Een project is redelijkerwijs uitvoerbaar als bij een eventuele ontheffingsaanvraag aan een geldend wettelijk belang kan worden voldaan, er geen alternatieven voorhanden zijn die gunstiger uitpakken voor de betrokken soort(en) en als de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Tabel 5.1 geeft de soorten weer die op basis van verspreidingsgegevens in of in de nabijheid van het plangebied voor kunnen komen. Tevens zijn het beschermingsregime en de geldende wettelijke belangen voor het verkrijgen van een ontheffing aangegeven. Op basis van deze informatie is in de laatste kolom aangegeven of een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen is. In dit stadium is voldoende aannemelijk gemaakt dat de aanwezigheid van beschermde soorten het vaststellen van

bestemmingsplan 'Alphen Stad' niet in de weg staat, mits aan de voorwaarden voldaan wordt zoals vermeld in tabel 5.1, wanneer de aanwezigheid van beschermde soorten voorafgaande aan de uitvoering van projecten wordt vastgesteld. Het artikel 7.6.1, sub f, onder 1 geeft hier voor voldoende waarborging.

Tabel 5.1 Conclusies toetsing soortenbescherming

Aanwezige soort(groep)en	Beschermingsregime	Wettelijk belang	Ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen
Flora			
Ruw Parelzaad	Wnb	A*	Ja
Vleermuizen			
Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis	Wnb + HR	B*	Ja, mits alternatievenafweging voldoende is, er een wettelijk belang aan het project ten grondslag ligt en/of er voldoende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen
Vogels: jaarrond beschermd			
Huismus en gierzwaluw	Wnb + VR	C*	Ja, mits alternatievenafweging voldoende is, er een wettelijk belang aan het project ten grondslag ligt en/of er voldoende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten te voorkomen

*A de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn; in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

*B: de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

*C: de volksgezondheid of openbare veiligheid

6 Bronnen

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijk, van A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Gemeente Utrecht, 2013. Veldgids beschermde planten en dieren in Utrecht. Zorgvuldig werken met beschermde soorten.

Haarsma, A., 2011. De meervleermuis in Nederland. Rapport nummer 2011.40. Augustus 2011.

Haarsma, A., 2012. De meervleermuis en Natura2000 in Nederland. 8 augustus 2012.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Huijbregts H., 2004. Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* (Degeer, 1774). – EIS – Nederland

Hustings, F. en J-W. Vergeer, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 1998-2000. SOVON. ISBN 90-5011-161-0.

Mostert, K. & J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren Zuid-Holland 2000-2008. Stichting zoogdierwerkgroep Zuid-Holland

Stichting Anemoon, 2011. Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoorn Anisus vorticulus. Documentnummer 2010-2266. Bennebroek, juli 2011.

Struik, R., J. Kranenbarg & A. de Bruin, 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Een rapportage van Ravon.

Thissen, J.B.M., C. Achterberg & D. Bekker 2010. Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren VONZ 2009. Zoogdierverseniging rapport 2010.07. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vlindernet.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.ndff.nl